

PERSBERICHT van het EU-drugsagentschap in Lissabon

NIEUWE DRUGS: MOEILIKHEDEN VAN HET 'SCHIETEN OP EEN BEWEGEND DOEL'

Marktinnovatie en -verfijning: een uitdaging voor het drugsbeleid volgens het EWDD

(5.11.2009, LISSABON **EMBARGO tot 10.00 MET/Brusselse tijd**) Europa wordt geconfronteerd met een markt voor synthetische drugs die steeds gecompliceerder en beweeglijker wordt, zegt het **EU-drugsagentschap (EWDD)**. De toeleveranciers zijn nu 'bijzonder innovatief' waar het gaat om productieprocessen, productaanbod en marketing, en laten zien dat zij zich snel weten aan te passen aan controlemaatregelen. De 'steeds betere' marketing van legale alternatieven voor illegale drugs (zogenoeten 'legale psychedelica') vormt eveneens een zorgwekkende ontwikkeling. De moeilijkheden van het 'schieten op een bewegend doel' worden beschreven in het **Jaarverslag 2009: Stand van de drugsproblematiek in Europa**, dat vandaag door het **EWDD** in Brussel wordt gepresenteerd.

EU-systeem voor vroegtijdige waarschuwingen: een betere opsporing van nieuwe drugs

Europa boekt vooruitgang bij het opsporen van nieuwe drugs op de illegale drugsmarkt dankzij het **systeem voor vroegtijdige waarschuwingen van de EU**, dat in 1997 is opgericht als snelle-reactiemechanisme ⁽¹⁾. Tot dusver zijn er via dit systeem meer dan 90 stoffen opgespoord. In 2008 hebben de **EU-lidstaten** 13 nieuwe psychoactieve stoffen via het systeem aan het **EWDD** en **Europol** gemeld ⁽²⁾, namelijk 11 nieuwe synthetische drugs en twee planten (kratom en kava). Voor het eerst was er een synthetische cannabinoïde, JWH-018, onder de gemelde drugs. Dit middel heeft een vergelijkbaar effect als dat van cannabis wanneer het wordt gerookt (zie 'Spice' hierna). Vandaag publiceert het **EWDD** een 'drugsprofiel' op internet, gewijd aan synthetische cannabinoïden ⁽³⁾.

"Het opduiken van synthetische cannabinoïden duidt op de laatste fase in de ontwikkeling van 'designer drugs'", aldus het verslag, van de op fentanyl gebaseerde drugs (jaren tachtig), de fenethylaminen (eind jaren tachtig) en de tryptaminen (jaren negentig) tot de piperazinen en van cathinon afgeleide stoffen (afgelopen jaren). Ook vermeldenswaard is dat in 2008, vergeleken met voorgaande jaren, minder gemelde stoffen tot de belangrijkste chemische klassen behoorden (fenethylaminen, tryptaminen, piperazinen). Zes van de 13 zijn afgeleiden van cathinon, een psychoactief bestanddeel dat wordt aangetroffen in qat.

Monitoring van het internet — het EWDD onderzoekt de onlinedrugsmarkt

Het internet is nu een belangrijke marktplaats voor psychoactieve stoffen waarop detailhandelaars alternatieven voor gecontroleerde drugs aan een breed publiek kunnen aanbieden. In het verslag van dit jaar is nadruk gelegd op de steeds uitgebreidere onlineverkoop van deze 'legale alternatieven', omdat toeleveranciers controlemaatregelen proberen te omzeilen.

Monitoring van het internet wordt "steeds belangrijker voor het vaststellen van nieuwe drugstrends", vermeldt het verslag. In 2009 voerde het **EWDD** een onderzoek uit waarin 115 onlinewinkels in 17 Europese landen werden opgenomen. De meeste geïdentificeerde onlinedetailhandelaars waren gevestigd in het **Verenigd Koninkrijk** (37 %), **Duitsland** (15 %), **Nederland** (14 %) en **Roemenië** (7 %). De vele stoffen die op internet hun intrede doen, kunnen uiteenlopen van drugs die in sommige delen van de wereld voor traditionele doeleinden worden gebruikt tot chemische stoffen die in laboratoria worden vervaardigd en niet op mensen zijn getest. Nieuwe producten die in 2009 te koop worden aangeboden, zijn onder meer 'partypillen' die legale alternatieven

bevatten voor de sinds kort onder controle gestelde stof BZP ⁽⁴⁾. Andere innovaties op de onlinedrugsmarkt zijn de ontwikkeling van aparte merken en aantrekkelijke verpakkingen, waarvan ‘Spice’ een goed voorbeeld is.

Is ‘Spice’ een voorproefje van wat er gaat gebeuren?

Producten die worden aangeboden onder het label ‘Spice’, en vaak worden verkocht als wierook, worden sinds begin 2008 via het systeem voor vroegtijdige waarschuwingen gevolgd. Volgens de informatie op de verpakking zijn ze een planten- of kruidenmengsel (wel 14 bestanddelen) ⁽⁵⁾. Uit recente tests blijkt echter dat sommige partijen ook synthetische cannabinoïden bevatten. Tot oktober 2009 zijn JWH-018 en acht andere synthetische cannabinoïden in ‘Spice’-producten vastgesteld in Europa. Deze bestanddelen worden niet in de productinformatie vermeld en zouden daardoor dus onbewust kunnen worden geconsumeerd.

Het **EWDD** meldt dat van de 115 onlinedetailhandelaars uit het onderzoek in 2009 bijna de helft (48 %) ‘Spice’ aanbood. Hoewel deze over 14 Europese landen verspreid waren, was het grootste aantal gevestigd in het **Verenigd Koninkrijk** (42 %), met ook aanzienlijke percentages in **Roemenië** (15 %), **Ierland** (7 %) en **Letland** (7 %). ‘Spice’ was ook verkrijgbaar in head- of smartshops — verkooppunten van ‘legale psychedelica’ — in ten minste negen EU-lidstaten (**Tsjechië, Duitsland, Letland, Litouwen, Luxemburg, Oostenrijk, Polen, Portugal**, en het **Verenigd Koninkrijk**).

De bezorgdheid over synthetische cannabinoïden heeft een aantal landen ertoe aangezet juridische actie te ondernemen om ‘Spice’-producten of daaraan gerelateerde verbindingen te verbieden of anderszins te controleren (**Duitsland, Estland, Frankrijk, Litouwen, Luxemburg, Oostenrijk, Polen** en **Zweden**). Minstens 27 kruidenmengsels zijn onlangs online aangetroffen die als alternatief voor ‘Spice’ worden aangeboden, onder uiteenlopende namen (bv. ‘Smoke’, ‘Sence’). Het feit dat al zo snel alternatieve middelen voor ‘Spice’ opduiken, onderstreept de flexibiliteit van de markt om snel in te spelen op veranderingen in de juridische status van psychoactieve stoffen.

De **directeur van het EWDD, Wolfgang Götz**, geeft vandaag de volgende commentaar: “Pogingen om het drugstoezicht te omzeilen door de verkoop van niet-gereguleerde vervangers zijn niet nieuw. Wel nieuw is het brede scala aan stoffen waarmee nu wordt geëxperimenteerd, de agressieve marketing van producten die opzettelijk onjuist zijn geëtiketteerd, het toenemende gebruik van internet en de snelheid waarmee de markt reageert op regulerende maatregelen. Indien ‘Spice’ een voorproefje is van wat er gaat gebeuren, moet Europa zorgen voor passende maatregelen om deze groeiende uitdaging aan te pakken.”

ANDERE ONTWIKKELINGEN OP DE MARKT VOOR SYNTHETISCHE DRUGS

Recente veranderingen op de ecstasymarkt

Volgens het verslag dat vandaag verschijnt, bevatten de meeste tot in 2007 geanalyseerde ecstasypillen MDMA of een andere ecstasychtige stof (bv. MDA, MDEA). Recentere, voorlopige gegevens wijzen er echter op dat dit in sommige EU-landen aan het veranderen is. Zo werd in bijna de helft van de in **Denemarken** en **Nederland** in beslag genomen of verkochte ecstasypillen geen MDMA aangetroffen. De pillen bevatten in plaats daarvan mCPP ⁽⁶⁾.

Veranderingen op de ecstasymarkt wijzen mogelijk op steeds succesvollere pogingen om de verspreiding van precursoren, de gecontroleerde chemische stoffen die gebruikt worden voor de vervaardiging van illegale drugs (zie kader, hoofdstuk 4), te voorkomen. Een tekort aan PMK, een belangrijke precursor voor het maken van MDMA, is een mogelijke verklaring voor de recente veranderingen in de samenstelling van ecstasy. Het valt nog niet te zeggen of deze ontwikkeling een tijdelijke verschuiving is of duidt op een grotere verandering op de markt. Het **EWDD** en **Europol** zullen in 2010 een gezamenlijke analyse van de ecstasymarkt uitbrengen.

Europa blijft de belangrijkste productielocatie voor ecstasy, waarbij de productie zich concentreert in **Nederland** en **België** en in mindere mate in **Duitsland**, het **Verenigd Koninkrijk** en **Polen**. In Europa werden in 2007 ongeveer 13 miljoen ecstasypillen onderschept. Naar schatting hebben 10 miljoen Europese volwassenen (15–64 jaar) ecstasy gedurende hun leven geprobeerd en hebben ongeveer 2,5 miljoen van hen het middel in de laatste twaalf maanden gebruikt. De meeste gebruikers zijn jongvolwassenen (15–34 jaar) — ongeveer

7,5 miljoen van hen hebben ecstasy ooit geprobeerd en circa 2 miljoen hebben ecstasy in de laatste twaalf maanden gebruikt. De trends in ecstasygebruik zijn over het algemeen stabiel in Europa (zie figuur GPS-21, delen i en ii).

Methamfetamine verovert nieuw terrein

Methamfetamine vormt nog geen bedreiging voor de markt voor stimulerende drugs in West-Europa, waar nog hoofdzakelijk cocaïne of amfetamine wordt gebruikt. Er zijn echter aanwijzingen dat methamfetamine nieuw terrein begint te veroveren.

Het gebruik van methamfetamine in Europa is van oudsher geconcentreerd in **Tsjechië**. Volgens het verslag van vandaag lijkt de drug beter verkrijgbaar te worden in delen van Noord-Europa, zoals **Noorwegen** en **Zweden**, waar amfetamine traditioneel het favoriete stimulerende middel is. Ook hier lijken marktfactoren en precursoren een belangrijke rol te spelen. De productielocaties blijken nu te zijn gevestigd in **Litouwen**, dat gunstig gelegen is voor de invoer van de precursor van methamfetamine, BMK, van buiten de EU.

In 2007 werden in Europa bijna 4 500 vangsten van methamfetamine gerapporteerd, met een totaalgewicht van ongeveer 340 kg. **Noorwegen** heeft de meeste vangsten gedaan (1 284) en de grootste hoeveelheid onderschept (167 kg). De op één na grootste vangst van methamfetamine in Europa (51 kg) was in **Zweden** (zie de tabellen SZR 17 en SZR 18).

De productie van methamfetamine in Europa vindt traditioneel plaats in kleinschalige keukenlaboratoria in **Tsjechië**, waar gewoonlijk kleine hoeveelheden voor persoonlijk of lokaal gebruik worden vervaardigd (in 2007 werden ongeveer 390 van dergelijke laboratoria ontdekt). **Europol** meldt nu echter dat een klein aantal grotere productielocaties is ontdekt en ontmanteld in andere delen van Europa, zoals **Duitsland** en **Nederland** ⁽⁷⁾.

Het verslag van vandaag waarschuwt: "Gezien het relatieve gemak waarmee methamfetamine kan worden geproduceerd en de mogelijke grote negatieve gezondheidseffecten van deze drug is er geen tijd voor zelfgenoegzaamheid." Dit geldt met name voor **Slowakije**, een land waar de problemen met methamfetamine in de laatste jaren aanzienlijk zijn toegenomen. Ongeveer een kwart (26 %) van de cliënten die in behandeling gaan in **Slowakije**, duidt nu methamfetamine aan als primaire drug.

In reactie op de huidige bevindingen concludeert **directeur Wolfgang Götz**: "De snelheid waarmee de drugsmarkt verandert en evolueert, geeft aan dat globalisering en innovatie een groeiende uitdaging voor de landen vormen. De huidige monitoring van en de reactie op het gebruik van nieuwe psychoactieve stoffen moeten eveneens evolueren om gelijke tred te kunnen houden met dit veranderende verschijnsel."

Opmerkingen:

De gegevens in het *Jaarverslag 2009* hebben betrekking op 2007 of het meest recente jaar waarover informatie beschikbaar is.

Figuren en tabellen die geciteerd worden in dit persbericht, kunt u terugvinden in het *Statistical bulletin 2009*

<http://www.emcdda.europa.eu/stats09>

Informatie over en links naar alle producten, persberichten, diensten en evenementen met betrekking tot het jaarverslag zijn beschikbaar op:

<http://www.emcdda.europa.eu/events/2009/annual-report>

Dit persbericht is grotendeels gebaseerd op de commentaar en hoofdstuk 8 van het verslag.

⁽¹⁾ Zie voor meer informatie <http://www.emcdda.europa.eu/drug-situation/new-drugs> en

⁽²⁾ Voor een volledige lijst van stoffen, zie bijlage 2 bij het jaarverslag 2008 van het EWDD en Europol over de tenuitvoerlegging van Besluit 2005/387/JBZ van de Raad (<http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index33227EN.html>)

⁽³⁾ Drugsprofiel gewijd aan synthetische cannabinoïden — <http://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles>

⁽⁴⁾ Op 3 maart 2008 heeft de Raad van de EU een besluit vastgesteld houdende omschrijving van 1-benzylpiperazine (BZP) als nieuwe psychoactieve stof die aan controlemaatregelen en strafrechtelijke bepalingen moet worden onderworpen in de EU-lidstaten.

Zie <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index16783EN.html>

⁽⁵⁾ Zie het verslag van het EWDD over 'Spice' op: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/thematic-papers>

⁽⁶⁾ mCPP wordt sinds 2004 via het systeem voor vroegtijdige waarschuwingen gevolgd.

⁽⁷⁾ Zie pagina 20 van het verslag 'Methamphetamine: a European Union perspective in the global context' van het EWDD en Europol (<http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index82068EN.html>). Zie ook <http://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles/methamphetamine>